

και αυτοκυριαρχία της καρδιάς και του νοῦ.

Ἡ Μοῖρα ποὺ στάθηκε τόσο σκληρὴ και τόσο ἄδικη στὸ σπίτι τοῦ Ταγκόπουλου, ὅπως μᾶς ἀφαίρεσε πρόωρα τὸν πατέρα, ἔτσι μᾶς ἀφαίρει τώρα τὸ γιό του ποὺ εἶχε τόσο ἀψηλὴ ἀποστολὴ νὰ πραγματοποιήσῃ στὴ ζωὴ του, συνεχιστὴς ἐνὸς μεγάλου ἔργου, και ἀληθινὸς τεχνίτης, ποὺ εἶχε κάτι νὰ προσφέρει στὴ δημιουργία τῆς νέας λογοτεχνίας μας. Στὴν ἐποχὴ αὐτὴ τῆς φιλολογικῆς θρασυτητάς τῶ νέων, πρὺν δὲ δέχεται νὰ ἀναγνωρίσῃ κανένα νόμο και νὰ πειθοχρήσῃ κάτω ἀπὸ καμιάν ἀρχή, ὁ θάνατος ἐνὸς νέου τεχνίτη σεμνοῦ, ποὺ ἤξαιρε νὰ δουλεύῃ και νὰ πειθαρχῆ, δίχως μὲ τοῦτο νὰ νομίζῃ πὼς χάνει τὴ φιλολογικὴ του ὄντοτητα, ἀποτελεῖ ἀληθινὰ μιὰ σπουδαία ζημία γιὰ τὰ φτωχὰ Ἑλληνικὰ γράμματα.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΣΤΟΝ ΠΑΝΟ ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟ

Γιὰ ἰδέες καιρὸ ποὺ διάλεξε ὁ Χάρος νὰ τὸν πάρει! Ἄφ'αὐτὰ τὰ λόγια ἔρχονται στὰ χεῖλα μου, ὅταν συλλογιστῶ τὸν πολὺ πρόωρο θάνατό του... τὸν πρόωρο γιὰ τὴν ἡλικία του... τὸν πρόωρο γιὰ τὸ σταμάτημα τοῦ ἔργου του τοῦ κληρονομημένου, τοῦ πολύμορφου.

Μὰ ἡ φύση, ἀλίμονο, δὲ ρωτᾷ κινεῖνε γιὰ ὅ,τι κάνει. Μάννα σκληρὴ μᾶς σφίγγει μὲς' στὴν ἀγκαλιὰ τῆς και μᾶς σπινθηρίζει γελώντας γιὰ τοὺς πόνοὺς μας.

Κ' ἔτσι μᾶς ἀπαρνοῦνται χωρὶς νὰ μᾶς ρωτήσουν οἱ διαλεκτοὶ τοῦ νοῦ, οἱ ξεχωριστοὶ τῆς τέχνης, τὰ παλληκάρια τῆς ἀγάπης... κ' ἔτσι φέβγουν ἀπ' τὸν κόσμο ἀφτόνε, ποὺ τὴ ζωὴ τους τὴν ἐβρόνησε μὲ μιὰ πνευματικὴ σφραγίδα, και προφρονώντας την, προοῦνε ἀξέγνοιαστα στὴν αἰωνιότητα παρατώντας ἔτσι ἀσπλαχνα ἐμᾶς στὸν κρημνὸ... ποὺ τοὺς χάσαμε.

Ἡ στέρησή σου, ἀλησιμόνητε Πάνο, στῆς θλίψης τὶς κορφές ἔχει ἀνεβάσει ἀφτούς, ποὺ περμένανε ἀπὸ τὴ ζωὴ σου νὰ ἐνώσει τις δυνάμεις τους και νὰ συνεχίσει τοὺς ἀγῶνες, ποὺ ἀνάλαβες ζώντας ἀκόμα ὁ πατέρας σου, και πρὺν τοὺς ἐξακολούθησες ἄφοβη και παλληκαρισίμα.

Ὡ ἐσὺ ἀγαπημένε, ποὺ δὲν ἔχεις τώρα πιά, μὲς' στὰ στοιχεῖα ποὺ πέρισσε, κανένη πύθος, δάψειέ μου ἀπ' τὴν ἡμερία σου γιὰ νὰ προβοδίσω σεμνὰ τὸν πόνο μου ἀνάμεσα στοὺς ἐκλεχτοὺς ποὺ γράφουν γιὰ τὸ θάνατό

σου μὲς' τοῦ Νουμά τὸ φύλλο τοῦτο, ποὺ ἔρχομαι νὰ εἶναι ἀπαρχὴ καινούργιας δράσης.

Τὰ ἄτομα περνοῦνε, μὰ ἡ ἀγαθὴ τους δράση μένει στὴ ζωὴ και συνεχίζεται ἀπὸ τοὺς ἄξιους διαδόχους. Ἔτσι τὸ κάθε κύμα τοῦ πόνου μας γιὰ σένα διαλύεται μὲ τὸ λόγο σὲ στάλες λαγαρές, ὅχ κ' εἶν ἔφρες οἱ στάλες τοῦ εἶναι μας τὰ φανίσματα, ποὺ πνίγοντας τὴ λησμονιὰ τῶν ὀραίων περσιμένων περνοῦνε τοὺς ἀληθινὸς πνευματικοὺς ἐργάτες στὴν ἀθανασία κ' ἔτσι θαρροῦμε πὼς ἀπλὸς βραχνὰς μᾶς εἴτανε ἡ στέρησή σου, γιὰ τὴ πάντα ξυπνοῦμε στὴ ζωὴ τ' ἀπέθαντί σου λόγια και ἀνάμεσὸ μὲς πάλι σ' ἀπολαύουμε, ὀραῖε τεχνίτη.

Ἔνας ἀπὸ τοὺς ξεχωριστοὺς ἐργάτες τῆς πνευματικῆς ζωῆς ὁ πατέρας σου, και σὺ θύλησες νὰ τόνε μιμηθεῖς ἀκολουθώντας μὲ πολλὴ ἐπιτυχία τὰ βήματά του, μὰ ὁ θάνατος ἐπενέβηκε και δὲ σ' ἄφισε νὰ συνεχίσεις. Ὡστόσο, τ' ὄρατο ἔργο σου ἀφτό εἶναι ποὺ συνάθροισε ἐδῶ τῶν διαλεκτῶν τις γνώμες, γιὰ νὰ τιμήσουνε τὴ μνήμη σου.

Συνηθίζουμε μὲ τέτοια καμώματα νὰ παρηγοριόμαστε τάχα, ἐμεῖς οἱ ζωντανοὶ, γιὰ τὸν ἀνεπανόρθωτο χιμὸ τῶν ἀγαπημένων μας. Μὰ ἄραγε ἐκεῖνοι παίρνουν εἶδηση;

Κι' ἀκόμη μᾶς λένε:

Σὰ δὲν τίχαινε νὰ μαραίνεται ἡ ὁμορφιά, πὼς θὰ τὴν αἰστανόμασταν ἐμεῖς οἱ ἄλλοι; Σὰ δὲ συνέβαινε νὰ πεθαίνει ἡ παλληκαριά, πὼς δὰ θὰ τὴ χιουρόμασταν ἐμεῖς οἱ ἀποδέλοιποι;

Μὰ εἶναι ἄραγε σωστά ἐτοῦτα;

Ἄχ τώρα, ποὺ πέρισσε στὸν κόσμο τῶν μυτηριῶν, πὲς τα κ' ἐμᾶς και μὴν ντηριέσαι γιὰ τὴν ἰλικίη μας τὴν ὑπόστασι.

Τὰ νάτια σου τὰ φεγγοβόλα κατὰπληχτοι τὰ προσφέραμε ἀπαρχὴς τοῦ νιοῦ σπιτιοῦ σου στὸ χαροκόπι τοῦ θανάτου.

Ἄπ' τὸν πόνο τῶ δικῶνε σου σοῦ ἔρχονται χάρδια ἀφτοῦ ποὺ βρίζεσαι;

Ἄπ' τὴν ἄσβηστη ἀγάπη τῶν φίλων σου αἰστανέσαι φωτὸς φιλήμματα μέσα στὸ ἀπειρο;

Ὅποτε ἔλλαψα γι' ἀγαπημένο μου νεκρὸ, τέρεια ρωτήματα ἀναδέβονται μὲς' στὸ κεφάλι μου' ἀλλὰ μένοννε χωρὶς ἀπάντηση.

«Ὅτιμὲ σκουτενολάλα μύρι
ποὺ μᾶς κυκλώνουν πανηγύρια»

Πάνο, Πάνο' μόνο ὅσα ἔγραψες καλά, μόνο ἀφτὰ θὰ μένοννε. Ἡ τέχνη εἶναι τῆς ζωῆς ἡ γοητεία, γιὰ τοῦτο ὅσοι νιώσανε τὴν τέχνη ἐκείνοι χαίρονται ἀληθινὰ τὴ ζωὴ.

Ὁ θάνατος εἶναι δουλειὰ τῆς φύσης, ἄχ και «ἡ φύσις οὐκ ἐκ τῶν ἐπ' ἡμῖν».

Μ. ΦΙΑΛΗΤΑΣ